

Oplatí sa začať s chovom dojčiacich kráv, alebo je lepšie zostať nezamestnaný?

Ján Huba, Jozef Daňo, Peter Polák
CVŽV Nitra

Štát chce podporiť zamestnanosť tvorbou nových pracovných miest v agrosektore. Súčasne beží v rámci PRV sektorová výzva pre chovateľov, týkajúca sa zvyšovania počtu zvierat. Oprávnenými výdavkami sú výstavba objektov a obstaranie technického vybavenia.

Úvaha na úvod

Biomasa nemalej časti výmery TTP je využívaná nedostatočne, aj keď záujem o získanie dotácií na tieto plochy rastie. Nízka realizačná cena mlieka, spôsobená jeho momentálnym prebytkom, predikuje pokles počtu dojníc vo svete. V budúcnosti sa zníži ponuka hovädziny zrejme viac ako dopyt po nej. Tu vzniká priestor pre dojčiacie kravy. Ich chov vyžaduje pomerne nízke vstupné náklady (oplôtky, fixačné zariadenia, napájačky, krmiská, prípadne prístrešky a technické zariadenia na výrobu objemových krmív). Náklady práce tiež nie sú vysoké.

Kam smerujú nové podpory?

Nedávno schválená nová podpora má za cieľ zvýšiť počet zamestnaných v agrosektore. V prepočte znamená sumu 200 tis. Sk (6 640 eur) na jedno vytvorené pracovné miesto po dobu 2 rokov. Ako už bolo spomenuté, oprávnenými výdavkami sú výstavba alebo modernizácia objektov a obstaranie technického vybavenia. Tieto výdavky sú tiež podporovateľné v rámci PRV - sektorovej výzvy pre chovateľov. Táto počíta s maximom oprávnených výdavkov 1000 eur/VDJ, o ktoré sa chovateľ zaviazal zvýšiť početné stavy zvierat.

Aké sú možné podpory?

S cieľom odhadnúť vplyv uvedených podpôr na farmársku ekonomiku sme modelovo uvažovali o založení chovu dojčiacich kráv (stádo 30 kráv pri výmere 45 ha TTP) pri využití vyššie spomenutých podpôr a následne ostatných dotácií (podpora na VDJ, priame platby na TTP - 121,6 eur (3660 Sk) na ha, podpory na znevýhodnenej oblasti (ďalej LFA). Pri podporách na znevýhodnenej oblasti uvažujeme so zatažením 0,7 VDJ na hektár a modelovo s priemernou podporou 110 eur (3313,9 Sk) na hektár. Tieto ostatné dotácie spolu činia približne 15 tis. Sk (498 eur) v prepočte na kravu a rok. Podpory na nové pracovné miesta a zvýšenie počtu zvierat boli zahrnuté pri modelovom výpočte nákladov na kýmny deň, čím došlo k ich zníženiu na 50 Sk (1,66 eur) na kravu. Výsledné náklady na kýmny deň zahŕňajú všetky položky vrátane odpisov a nákladov na prenájom pôdy.

Zisk redukuje náklady na obstaranie zvierat. Modelové výpočty pri 2 variantoch uvádzame v tabuľke. Pri predaji mäsa uvažujeme s prikrmovaním teliat v období september - december, čo zvýši priemerné náklady na kŕmny deň kravy o 7 Sk (0,232 eur) a s dodatočnými nákladmi na usmrtenie zvierata (doprava na bitúnok, jatočná realizácia). V oboch prípadoch predpokladáme dosahovanie optimálnych produkčných parametrov (odchov 90 teliat na 100 kráv, hmotnosť pri odstave 250 kg, brakovanie kráv 15 %). Výrazne nižšie parametre (napr. súčasný slovenský priemer odchovu 60 teliat na 100 kráv a hmotnosť pri predaji 200 kg) by znamenali zlý hospodársky výsledok aj po zápočte všetkých podpôr. Výsledky našich modelov sa na prvý pohľad zdajú optimistické (čistý zisk 18 097 Sk mesačne v 1. a 26 440 Sk v 2. variante). Ak však uvažujeme nad nutnosťou nákupu 30 zvierat (nie je možné z podpôr), krmiva a iných zásob pre rozbeh chovu, možný zisk sa výrazne zníži o úroky z úveru (približne 5 000 Sk mesačne). Prvý variant (predaj zástavových teliat) sa tak stáva ekonomicky málo zaujímavý. Otázna je tiež reálnosť získania úveru z komerčných bánk. Šancu skôr vidíme v mikropôžičkách od Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (aktuálna úroková sadzba 5,75 %). Celý proces však vyžaduje hlavne zvládnutie základnej legislatívy a prekonanie byrokratických a administratívnych prekážok, ako aj plnenie prísnej legislatívy EÚ. Odpoveď na otázku, položenú v názve článku, tak zostáva zložitá.

Tabuľka 1

Ukazovateľ	Predaj zástavových teliat	Predaj mäsa na kosti (5 € / kg)
Počet odchovaných teliat na 100 kráv (ks)	90	90
Potreba jalovic na obnovu stáda (%)	15	15
Počet predaných teliat na 100 kráv (ks)	75	75
Náklady na 1 KD kravy vrátane teliat a MD (€/Sk)	166/50	1,89/57
Ročné náklady na kravu (vrátane teliat a MD) (€/Sk)	605,8/18 250	691/20 805
Priemerná živá hmotnosť teliat pri predaji / jatočne opracovaného tela (kg)	250	340/187
Priemerná realizačná cena teliat za 1 kg ž.hm. (€/Sk)	2,16/65	-

Priemerná realizačná cena 1 kg mäsa na kosti	-	5/150,6
Náklady na usmrtenie a rozrábku 1 teľaťa	-	100/3 013
Tržby z predaja teliat na 1 kravu (€/Sk) po odpočítaní nákladov na zabitie a rozrábku	404,6/1 218	626/18 862
Rozdiel medzi tržbami a nákladmi (€/Sk)	-201/-6 063	-64,5/-1 943
Podpora na kravu - VDJ (€/Sk)	166/5 000	166/5 000
Priemerná podpora na kravu (prepočet cez LFA a TTP)	332/10 000	332/10 000
Ekonomický výsledok s podporami na kravu a rok (€/Sk)	+297/8 937	+433/13 057
Ekonomický výsledok pri chove 30 kráv (€/Sk za rok)	+8899/268110	+13002/391710